שער הכוונות — דרושי קבלת שבת

דרוש א':

בענין קבלת שבת בשדה הנה דבר זה מפורש בגמרא דשבת בפ"ב ופי"ז והביאו הרמב"ם בפ' ל' דשבת וגם נתפרש בגמרא דקמא בפרק הפרה וז"ל ואם היה רץ בע"ש פטור מפני שהוא רץ ברשות. ושם אמרו בגמרא דר' ינאי כו' הוו אמרי בואו ונצא לקראת שבת מלכתא כו' ואין ספק כי אם הוא כסברת קצת קלי עולם החושבים כי די בקבלת שבת תוך חצירו של אדם לא היו אומ' בואו ונצא כנראה כי היו תוך העיר והיו מתחברים לצאת השדה לקראת השבת אורח הנכבד. וגם שא"כ למה יפטרו את הרץ בע"ש תוך רה"ר מן הנזקים כיון שאין ריצתו לתכלית יציאתו מחוץ לעיר ובפרט כי עלה דההיא קאמר ההוא עובדא דרבי ינאי כו' וטרם שנבאר ענין קבלת שבת נבאר לך הקדמה אחת אשר בארנוה למטה בסוף ענין קב"ש בשדה טרם ענין תפי' ערבית שבבית הכנסת ויש בזה דרושים נפרדים וע"ש היטב. וזה ענין הקדמה הנז' הנה ביום שבת הוא בחי' עלית ז"א כמ"ש בע"ה ובליל שבת אז הוא זמן עלית נוק' דז"א דאצילות שעולה בז"א היא וג' עולמות בי"ע אשר תחתי' אשר כולם נק' עלמא דנוק' כנודע. אבל ז"א דאצילות ומכ"ש שאר הפרצו' הגבוהים ממנו אין להם שום עליה כלל בליל שבת אבל יש להם הארה יתירה במקומם עצמם משא"כ ביום השבת כי אז עיקר' העליה היא אל ז"א אלא שאגב גררא דיליה מעלה את נוק' עמה ובכל מקום שנז' בחי' האיש אין הנקבה עולה בשם כלל וז"ס ענין זכור ביום ושמור בלילה כי לילה הוא סוד הנקבה לפי שאז זמן עליתה והיום הוא בחי' הזכר שאז עיקר עלייתו. ונבאר עתה ענין ליל השבת בב' הבחי' הא' הוא ענין ההארה היתירה שיש אל ז"א באצילות במקומו ממש עם שאינו עולה שום עליה הנה נודע כי בז"א דאצילות יש בו מוחין פנימים ומוחין מקיפין. והנה עתה כבר יש בו בחי' מוחין פנימים דצ' דצלם דגדלות א' שהוא יש"ס ותבו' הנק' בחי' נה"י דאו"א כנז' בדרוש פסח ויציאת מצרים וע"ש היטב ואמנם ההארה הנוסף לו בליל שבת הוא שהאורות מקיפים שלו בבחי' גדלות א' נכנסו בו בבחי' סוד מוחין פנימים ואז יהיו המוחין הפנימים שלו יקירי הערך מאד ומחמת כן ניתוספים לו אורות מקיפים אחרים גדולים במעלה אל המקיפים הראשונים שחזרו להיות פנימים כנז' אבל ענין זה אפשר להיות בב' מציאיו' או שז"א יגדל ראשו ותעלה למעלה כנגד שיעור גובה כל מקום מוחין המקיפי' ועי"כ יתלבשו אותם המקיף בתוך ראשו באופן כי ראשו היא העולה ונגדל' למע' ומלבשת המוחין המקיפין אבל המקיפים נשארים במקומם למע'. או אפשר שז"א ראשו תעמוד למטה במקומו הא' והמוחי' המקיפים הם היורדים למטה ונכנסים בתוך ראשו אבל כיון שכבר ביארנו שבליל שבת אין שום עליה לז"א א"כ מוכרח הוא שהענין נעשה באופ"ז שהמוחין המקיפין יורדים למטה ונכנסים בראש ז"א בהיותה למטה במקומה וראשו דז"א אינה עולה למעלה כלל ממקומו וצריכין אנו לבאר ענין אלו המוחי' המקיפים מה ענינם כדי שתדע סדר הדרגת ירידתם וכניסתם תוך ראש ז"א לאט לאט בסדר המדריגו' בליל שבת. הנה נודע כי המוחי' פנימים ומקיפים דז"א נקרא צלם בסוד אך בצלם יתהלך איש ואות צ' דצלם היא בחי' המוחי' פנימים שבו וב' אותיות ל"מ דצלם הם בחי' המקיפים אשר לו הנחלקים לב' הבחי' שהם ב' אותיות ל"מ דצלם כי הל' היא בחי' התלבשות אלו המוחין מקיפים תוך נה"י דאימא וז"ס אות ל' בסוד ג' לבושי נה"י וכל אחד כלול מעשר הם ל' אבל המ' היא בחי' ד' מוחין מקיפין הם עצמם בהיותם בלתי התלבשות תוך נצח הוד יסוד דאי' כלל ואז הם ד' מוחי' ולכן הם מ'. גם נתבאר אצלינו כי יש בז"א צלם מצד אימא וצלם מצד אבא ושניהם מתלבשים זה בתוך זה אבא תוך אי' ומה שנכנס בליל שבת בז"א מצד המקיפים הם ב' אותיות ל' דצלם דאי' ול' דצלם דאבא והם נכנסות לאט לאט דרך מדריגות כמ"ש בעזרת השם יתברך והנה אע"פ שאמרנו כי ג' בחי' הם רמוזות בג' אותיות צלם הכוונה היא לומר שכל מה שיש באות צ' יש באות ל' ויש באות מ' אבל אין שיעור קומתם שוה כי הל' דצלם אינה רק שליש קומה בלבד מן צ' דצלם. והביאור הוא כי אות צ' דצלם הם בחי' מוחין הפנימים דז"א המתלבשי' בט' ספירו' ז"א כמנין צ' והם ג"ר שבו וג' אמצעיות וג' אחרונות נמצא שארכה שיעור ט' ספירות כמנין אות צ' אבל אות ל' דצלם שהם מוחין המקיפים אין בהם בארכן רק שיעור ג' ספירות לבד כמנין ל' דצלם אבל יש בהם מציאו' א' דומה אל צ' דצלם והוא כי כל ספי' מהם נחלקת לג' פרקים באופן שכל הל' דצלם נחלקת לג' פרקין עילאין ולג' אמצעיים ולג' תתאין אבל שיעור ארכן וקומתן אינו רק כשיעור שליש פ"ע של אות צ' דצלם כנז' אמנם מ' דצלם אין בה אפילו זה המציאות שנתבאר באות ל' דצלם. והענין הוא כי הל' דצלם אעפ"י ששיעור קומת' אינו רק כשיעור השליש העליון דצ' דצלם עכ"ז בהיותה בחי' נה"י דאי' לכן היא מתחלקת אל ט' פרקין ג' אמצעים וג' עילאין וג' תתאין כנז' לפי שכל בחי' נה"י בין אם יהיו גדולים או קטנים יש בהם התחלקות פרקין פרקין כנז'. אבל המ' דצלם אשר הם מוחין מקיפין בלבד בלי שום לבוש לכן אין בהם התחלקו' פרקים ע"ד אות ל' אבל הם נכנסי' כולם בפ"א אבל גם שיעורם אינו רק שיעור קומת שליש עליון דצ' דצלם:

ודע כי כל מה שנתבאר הוא בין בצלם דאבא ובין בצלם דאימ' והנה בעת קב"ש בשדה תכוין קודם שתקבל קב"ש כי אז ניתוספה הארה יתירה בז"א והיא זו כי אז נכנסים לתוך ראשו ג' פ"ת של אות ל' דצלם דאימא וג"ת של אות ל' דצלם דאבא וענין זה נעשה בסוד תוס' שבת בעת קב"ש. וז"ם תוס' שבת שיש אל ז"א עתה בקב"ש ותכוין כי ע"י קב"ש הזה תכוין לקבל בחי' תוס' נפש יתירה מבחי' ג' פ"ת אלו של אות ל' הנכנסי' בז"א עתה בקב"ש כנודע כי ג"ת הם בחי' נפש כנודע ונמצא כי עתה אתה מקבל בחי' נפש יתירה בלבד ובס' קב"ש נבאר מקום זה האמיתי שהוא בעת אומרו בואי כלה כו' וענין הרוח והנשמה יתבאר במקומו בענין ברכו ובענין ופרוש סוכת שלום עלינו כו'

וע"ש. והרי נתבאר ההארה יתירה שיש אל ז"א בליל שבת והיא הבחי' הא'. הבחי' הב' והוא ענין עליית נוק' דז"א בליל שבת עליה גמורה ממש שלא כבחי' ז"א וזה ענין עלייתה הנה ב' בחי' יש בד' עולמות אבי"ע הא' היא בחי' הנשמות דבנ"א של כל העולמות אשר משם נמשכות נשמות התחתוני' אשר בעוה"ז ובחי' זו נק' פנימיות כל העולמות. הבחי' הב' הוא בחי' המלאכים והעולמו' עצמן וההיכלו' והרוחין קדישין אשר בהם ובחי' זו נק' חיצוניות העולמות ולכן אמר הכתוב הן אראלם צעקו חוצה כי המלאכים הם מן חיצוניו' העולמות ואף גם באצילות עצמו יש בו ב' בחי' אלו והנשמות של הצדיקים יונקים מפנימיותו והמלאכי' יונקים מחיצוניותו. והנה כל בחי' מאלו יש בה ב' הבחי' והם אורות פנימים ואורו' מקיפים וזכור הקדמה זו וכבר רמזנוהו בסוף הקדמ' ביאור אדרת האזינו וע"ש גם רמזנוה בהקדמת ביאור תפל' ר"ה בענין טעם היותם ב' ימים של ר"ה וע"ש. והנה עתה קב"ש זו היא בחוץ בשדה לפי שבתחילה עולה בחי' חיצוניו' העולמו' שהם בחי' ההיכלו' והמלאכים ולכן נעשה הדבר הזה בחוץ בשדה ואח"כ נעשה בחי' עליית פנימיות העולמו' ע"י התפי' בבה"כ כמ"ש בע"ה אבל עתה הוא שאנו מעלים חיצוניו' העולמות למעלה מדריגה אחר מדריגה כמ"ש בסדר קב"ש וכל זה בבחי' אור הפנימי של חיצוניו' העולמות והוא המקבל עתה תוס' קדושת שבת והכל נעש' בחוץ בשדה וז"ס הדב' לצאת ממש בשדה להקבל השבת ותכוין בסוד המלכות שהיא עתה שדה של תפוחין קדישין שהוא בחי' נה"י כמ"ש בע"ה כי ענין יציאה לשדה הוא סוד בחי' החיצוניו' של נה"י דז"א ששם עומדת הנוק'. גם הענין הוא כמש"ל בדרוש השבת הנקרא ז' וי"ג ושם נתבאר כי ג"ת של נה"י דעו' העשיה נסתלקו ועלו במקו' חג"ת דעשי' וכעד"ז עלו כל המדרגות אשר עליהם עד עול' האצילות ונמצא מקום נה"י דעשיה מקום אויר ופנוי וריקן מפסיק בין הקדושה שבעשיה שמסתיימ' עתה במקום חג"ת דעשיה ובין הקלי' אשר למטה מכל מקום עולם העשיה נגמרי' וזה המקום הפנוי הוא שיעו' ג' ספי' נה"י דעשיה ולכן בצאתך בשד' להקביל השבת תכוין כי שדה הוא חק"ל הוא סוד המקום הפנוי אשר נק' שדה של תפוחין כנ"ל בדרוש הנז' וחקל הוא אותיות חלק בב' פתחין תחת הח' והל'. גם הם אותיות חלק נקו' בב' נקודות סגול תחת הח' והל' מלשון כי חלק ה' עמו. והכונה היא לרמוז כי אותה הקדושה אשר היתה תחילה למטה בנה"י דעשי' הנה נתעלה למעלה והם חזרו להיות שם למע' חלק מהם ממש בב' נקודו' סגול כאמור ומקומם נשאר למטה פנוי וחלק בב' נקו' פתחין וריקן כנז' ותכוין כי יציא' לשדה הוא אל מקום הזה הפנוי והחלק הנז' ותכוין כי חלק בגי' הויה דס"ג עם עשר אותיותיו שהם בגי' ע"ג ועם שם אדנ"י העול' בגי' ס"ה והנה ע"ג וס"ה הם חק"ל:

וזה סדר עליתם הנה קיצור סדר קב"ש הוא שתצא לשדה ותאמר בואו ונצא לקרא' שבת מלכתא לחקל תפוחין קדישין ובכלל דברינו ובפרט בענין הקידוש של ליל שבת יתבאר לך כונת תי' אלו שהם חקל תפוחין קדישין ותעמוד מעומד במקו' א' בשדה ואם יהיה ע"ג הר א' גבוה הוא יותר טוב ויהיה המקום נקי כפי מה שצריך מלפניו כמלוא עיניו ומאחריו ד' אמות כו' ותחזור פניך כנגד רוח מערב ששם החמה שוקעת ובעת שקיעתה ממש או תסגור עיניך ותשים ידך השמאלית על החזה ויד ימינך על גבי שמאל ותכוין באימה וביראה כעומד לפני המלך לקבל תוס' קדושת שבת ותתחיל ותאמר מזמור הבו לה' בני אלים כו' כולו בנעימה ואח"כ תאמר ג' פעמים באי כלה באי כלה באי כלה שבת מלכתא ואח"כ תאמר מזמור שיר ליום השבת וכו' כולו ואח"כ תאמר ה' מלך גאות לבש כו' עד לאורך ימים ואז תפתח עיניך ותבא לביתך כמ"ש בעז"ה:

ועתה נבאר הפרטים קודם שתאמר מזמור לדוד הבו לה' בני אלים תכוין כי עתה הוא עלית עולם העשיה ביצירה רק שהוא בבחי' אור פנימי של חיצוניות העולמות כנ"ל ולא בבחי' אור המקיף וביאור הדבר הוא זה דע ענין תוס' שבת על מתכונתו:

הנה כל מה שנעשה בימי החול ע"י תפלותינו הוא מה שנק' עתה בחי' תוס' קדושת שבת והוא כי כבר נתבאר בסדר קרבנות תפי' שחרית דחול כי הפני' של ג"ר דעשיה עולות ונעשות חיצוניות אל החיצוניות דג"ת דיצירה כו' והחיצוניות של ג"ר דעשי' הוא נשאר עתה בבחי' פנימיות ולסיבה זו הוצרך ענין פטום הקט' כי ע"י סמני הקטורת נשלמים י"ס דעשיה ועד"ז עולות כל שאר המדרגות זו במקום זו עד רום המעלות וכל בחינה זו נקרא תוספ' קדו' שבת הנעשית בעת קב"ש קודם שיהיה ליל שבת. אבל אח"כ בליל שבת אז הוא עיקר קדוש שבת ואינה תוס' ולכן אז כל הג"ר דעשיה בבחי' חיצוניותם ופנימיותם עולים למעלה במקום ג"ת דיצירה וכעד"ז כל שאר המדריגות ודי בזה:

ונחזור עתה לבאורינו ואל תשכח הקדמה הנז'. הנה בתחיל' תכוין אל מש"ל ענין ההאר' היתירה שניתוסף עתה בז"א שלא ע"י עלייתו למע' והוא כי עתה נכנסין ג' פרקי תתאין דאורות המקיפי' של ל' דצלם דאימא ודאבא תוך רישא דז"א גם תכוין אל העליית הנוק' שעולה ממש עליה גמורה היא וג' עולמו' בי"ע שתחתיה הנקרא על שמה עלמא דנוקבא וזה סדרן. הנה בתחי' תשים נגד עיניך ד' העולמות אבי"ע כסדרן והם עסמ"ב ואח"כ תתחי' ותאמר מזמור לדוד הבו לה' בני אלים כו' ותכוין כי ע"י ג"פ הבו הנז' בזה המזמור אנו מעלי' חיצוניו' דג"ר דעשי' במלכו' דעולם היצירה ואז המלכו' דיצירה אשר נודע כי היא עומדת באחורים דנה"י דז"א דיצירה ובעלות חיצוניות ג"ר דעשי' שם עמהם כולם מתקבצים ומתחברים שם בסוד הרחיבי מקום אהלך כו' כנודע כי המלכות היא סוד א"י הנק' ארץ צבי כמשאז"ל שנמשלה לצבי מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו כך א"י כו' כי הנה בהיות הצבי חי היה עורו מחזיק את בשרו והיה אז מחזיק כפלי כפלים ממה שמחזיק לאחר שחיטתו וכן הענין בא"י כי בהיו' בישובה היתה מחזקת בריות רבות בתוכה אלף אלפים ורבי רבבו' ועתה אחר חורבנה נתכווצה ואינה מחזקת אלא דבר מועט וכן הענין במלכות דיצירה כי היא מתרחבת ומקבלת בתוכה כל ג' עליונות דעשיה ונמצא כי ג"ר דעשיה גם הם עומדות כנגד אחורי נה"י דז"א דיצירה אבל אינם עומדות רק בתוך המל' לבדה דיצירה כנז':